

JUDICIAL SYSTEM MONITORING PROGRAMME
PROGRAMA MONITORIZASAUN SISTEMA JUDISIÁL

Komunikadu Imprensa

Parlamentu Nasionál

26 Fevereiru 2016

JSMP konsidera deklarasaun Prezidente Parlamentu Nasionál hatudu sentidu ignoransia no inkumprimentu hasoru notifikasaun tribunál

Iha 24 Fevereiru 2016, liuhusi reuniaun plenária Parlamentu Nasionál (PN), deputadu Francisco da Costa husu atu klarifika karta notifikasaun husi tribunál relasiona ho akuzasaun Ministériu Públiku hasoru Prezidente Parlamentu Nasionál aktuál, kona-ba kazu krime partisipasaun ekonómiku ne'ebé durante ne'e sai polémika iha públiku.

Hatan ba kestaun ne'e, Prezidente PN deklara katak nia pruntu atu ba hatan iha tribunál hanesan Prezidente Parlamentu ne'ebé hetan akuzasaun korruptu no hafoer estadu nia naran iha mundu. Mesmu nune'e, Prezidente PN mós konsidera katak akuzasaun Ministériu Públiku ne'e hanesan gerilla no terorista institusionál.

Durante diskusaun deputadu Adriano do Nascimento ho Aniceto Longuinhos Guterres Lopes lamenta ho lianfuan Prezidente PN nian kona-ba uza termu sira hanesan gerillia no terorista institusionál. Sira mós konsidera katak presiza iha lei espesiál atu trata prosesu ba titulár sira Estadu nian relasiona ho iregularidade balun ne'ebé sira komete.

Deputadu Aniceto Longuinhos Guterres Lopes afirma katak iha ita nia lei hatete momoos katak sé ita seidak iha lei espesiál atu trata kona-ba asuntu hanesan ne'e lei penal fó dalan atu sé de'it mak hetan akuzasaun tenke submete nian tuir prosedimentu formál ne'ebé estabelese ona tuir lei ne'ebé iha. Tanba ne'e, nia sujere ba Prezidente PN atu bele submetes karta notifikasaun tribunál mai plenária

atu halo deliberasaun hodi deputadu sira bele diside atu autoriza Prezidente PN sei ba hatan iha tribunál ka lae.

“JSMP lamenta no konsidera deklarasaun Prezidente PN nian hodi konsidera akuzasaun Ministériu Públiku no notifikasaun Tribunál nian hanesan gerilla no terorista institusionál. JSMP hanoin katak reazem Prezidente PN nian hatudu sentidu inkompromentu ba orden tribunál no ingnoránsia ne’ebé ultrapasa nia limite” dehan Diretór Ezekutivu JSMP, Luis de Oliveira Sampaio.

Atitude polítika hanesan ne’e bele fó impaktu negativu ba kredibilidade Parlamentu Nasionál hanesan orgaun lejislativu no deputadu sira nian nu’udar representa povu no hamate instituisaun sira setór justisa nia eforu atu garantia justisa ba ema hotu.

Tribunál mak fatin kredivel no independénte liu ba kualker individu hotu-hotu atu defende nia-an no onra nu’udar ema. Tribunál sei nunca kondena ema ruma sein prova tuir lei haruka. Durante prosesu ne’e seidak remata kualker individu ruma ne’ebé hasoru akuzasaun kriminal nafatin konsidera inosente tuir prinsípiu prezumsaun ba inosente ne’ebé konsagra iha Artigu 34 (1) Konstituisaun da Repúblika. Tanba ne’e duni, dalan uniku no dignu liu ba Prezidente PN mak atu kopera ho justisa no defende nia -an iha tribunál nian.

Embora aktuálmente Sr. Vicente Guterres, asume hela knaar hanesan Prezidente PN, maibé akuzasaun ne’e la’ós hasoru pozisaun nu’udar Prezidente Parlamentu no instituisaun Parlamentu Nasionál maibé hasoru individu no nia responsabilidade mós nu’udar individual la’os institusionál.

JSMP enkoraja Sr. Vicente Guterres atu kolabora ho justisa no kumpri prosedimentu tribunál nian nu’udar dever sidadania ne’ebé di’ak nune’e bele hatudu ezemplu ne’ebé di’ak no iha sentidu sívika iha Estadu-Direitu demokrátiku.

JSMP rekomenda atu Palamentu Nasionál atu respeita prinsípiu separasaun podér no interdependénsia ne’ebé konsagra ona iha Konstituisaun RDTL nune’e bele garantia funcionamentu estadu direitu demokrátiku no justisa ne’ebé justu ba ema hotu iha Timor Leste.

Atu hetan tan informasaun, favór ida kontaktu:

Luis de Oliveira Sampaio
Diretór Ezekutivu JSMP
Diresaun e-mail: luis@jsmp.minihub.org

Rua setubal, Colmera, Dili Timor Leste
PoBox: 275
Telefone: 3323883
www.jsmp.tl
info@jsmp.minihub.org
Facebook: www.facebook.com/timorleste.jsmp
Twitter: @JSMPtl